

VEROHALLINNON OHJE

Valtuutussäännös
Laki Verohallinnosta (237/08) 2 § 2 momentti
Voimassaolo
Toistaiseksi
Vastaanottaja
Verohallinnon yksiköt

Päivämäärä
21.4.2010
Diariinnumero
330/349/2010

YHTIÖOSUUDEN LUOVUTUS TULOVEROTUKSESSA JA LAHJAVERO- TUKSESSA

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden luovutustilanteissa samoin kuin henkilöyhtiön purkautuessa yhtiömiehen tuloverotuksessa sovelletaan luovutusvoiton laskemista koskevia säännöksiä. Veroseuraamuksia yhtiöosuuden luovutuksesta voi tuloverotuksen lisäksi aiheutua myös lahjaverotuksessa, etenkin kun yhtiöosuuden luovutukset tapahtuvat monesti lähisukulaisten kesken yhtiöosuuden käypää arvoa alempaan hintaan. Tämän ohjeen tarkoituksena on käsitellä keskeisimpiä yhtiöosuuden luovutusta koskevia säännöksiä sekä niitä periaatteita, joiden mukaan veronalaisen tulon ja lahjan määrä lasketaan joissakin erityistapauksissa. Ohjeessa ei käsitellä tilanteita, joissa yhtiömiehenä on henkilöyhtiö, osakeyhtiö tai muu yhteisö.

Lahjaverotuksen osalta ohje painottuu yhtiöosuuden käyvän arvon määrittämiseen tarkoituksena täydentää Verohallinnon ohjetta Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa (Dnro 746/36/2009). Ohjeessa ei käydä läpi sukupolvenvaihdostilanteisiin liittyviä erityiskysymyksiä, joita on käsitelty Verohallinnon ohjeessa Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa (Dnro 57/349/2010).

Apulaisjohtaja Anneli Kukkonen

Ylitarkastaja Ann-Mari Kemell



Verohallinto
Verotuskeskus
PL 325, 00052 VERO
Haapaniemenkatu 4 A, Helsinki

www.vero.fi
puh. (09) 7311 36
faksi (09) 7311 3595
VEROH 0310/w 3.2004

SISÄLLYS

1	Henkilöyhtiöihin liittyviä käsitteitä.....	1
2	Luovutusvoiton vai lahjan verotus?.....	1
3	Yhtiöosuuden luovutus tuloverotuksessa.....	2
3.1	Luovutusvoiton laskemista koskevat säännökset.....	2
3.2	Yhtiöosuuden luovutushinta.....	2
3.3	Yhtiöosuuden hankintameno.....	3
3.4	Yhtiöosuuden hankinta-aika.....	4
3.5	Lisäys luovutusvoittoon.....	5
3.5.1	Lisäyksen laskeminen.....	5
3.5.2	Lopullisen luovutusvoiton laskeminen.....	6
3.5.3	Lisäys yhtiöosuuden osan luovutuksessa.....	7
3.6	Luovutusvoitto lahjanluonteisessa luovutuksessa.....	8
4	Yhtiöstä eroaminen.....	9
5	Yhtiösopimuksen muutokset.....	9
6	Yhtiön purkautuminen yhtiömiehen tuloverotuksessa.....	10
7	Yhtiöosuuden luovutus lahjaverotuksessa.....	12
7.1	Lahjaveronalainen saanto.....	12
7.2	Yhtiöosuuden käypä arvo.....	12
7.2.1	Vertailuluovutukset.....	12
7.2.2	Yhtiön arvo substanssi- ja tuottoarvon mukaan.....	12
7.2.3	Yhtiöosuuden arvo.....	13
7.2.3.1	Osuus yhtiön arvosta.....	13
7.2.3.2	Yksityisottojen vaikutus yhtiöosuuden arvoon.....	14
8	Esimerkkejä erilaisista luovutustilanteista.....	16

1 Henkilöyhtiöihin liittyviä käsitteitä

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö ovat ns. henkilöyhtiöitä, joissa kaksi tai useampi harjoittaa sopimuksen perusteella elinkeinotoimintaa yhteisen taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Henkilöyhtiö syntyy yhtiösopimuksella, jonka osapuolia kutsutaan yhtiömieheksi. Yhtiösopimus täytyy käytännössä tehdä kirjallisesti ja allekirjoittaa yhtiön rekisteröimistä varten, vaikka rekisteröimisellä ei ole välittömiä oikeusvaikutuksia toisin kuin esimerkiksi osakeyhtiössä, joka vasta syntyy rekisteröimisen myötä.

Avoimessa yhtiössä kaikki yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista ja velvoitteista kuin omistaan, mutta kommandiittiyhtiössä on oikeuksiltaan ja velvoitteiltaan kahdenlaisia yhtiömiehiä, vastuunalaisia ja äänettämiä. Vastuunalainen yhtiömies vastaa yhtiön veloista ja velvoitteista samalla tavalla kuin avoimen yhtiön yhtiömiehet, kun taas äänettömän yhtiömiehen vastuu rajoittuu yhtiösopimuksen mukaiseen pääomapanoksen määrään. Avoimen yhtiön yhtiömies ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies ovat yhtiöstä eroamisen jälkeenkin vastuussa yhtiön velvoitteista siltä osin kuin veloitteet ovat syntyneet ennen eron merkitsemistä kaupparekisteriin. Yhtiömiehen vastuulle eivät kuitenkaan kuulu yhtiön sellaiset veloitteet, jotka ovat syntyneet ennen eron merkitsemistä kaupparekisteriin, jos velkoja on tiennyt, että yhtiömies oli eronnut yhtiöstä ennen veloitteen syntymistä. Jo perustettuun yhtiöön tuleva uusi yhtiömies on vastuussa myös niistä velvoitteista, jotka yhtiöllä oli hänen siihen liittyessään.

Yhtiömiehen oikeudet ja veloitteet yhtiötä kohtaan muodostavat yhtiöosuuden, joka on yhtiömiehen irtainta omaisuutta. Yhtiömiesten keskinäiset oikeudet ja veloitteet määräytyvät ensisijaisesti yhtiösopimuksen perusteella, joten avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (jäljempänä AKYL) säännöksiä esimerkiksi voiton jakamisesta sovelletaan vain silloin, kun asiasta ei ole yhtiömiesten välillä sovittu. Vastuunalaisen yhtiömiehen oikeus yhtiön tuottoon sovitaan yleensä määräsiksi yhtiön vuosituoton määrästä samoin kuin oikeus yhtiön varoihin määritetään useimmiten määräsosaomistuksena. Äänettömän yhtiömiehen oikeus yhtiön varoihin vastaa hänen sijoittamansa pääomapanoksen määrää ja oikeus yhtiön tuottoon lasketaan tyypillisesti pääomapanokselle maksettavan koron mukaan.

Vaikka avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö ovat yksityisoikeudellisesti yhteisöjä, niitä pidetään tuloverotuksessa elinkeinoyhtyminä, jotka eivät ole erillisiä verovelvollisia. Yhtiön veronalainen tulo jaetaan pääsääntöisesti yhtiösopimuksen perusteella yhtiömiesten tulona verotettaviksi tulo-osuuksiksi. Tulo-osuus on siten verotuksessa käytetty käsite erotuksena yhtiömiehen voitto-osuudesta, jolla tarkoitetaan yhtiömiehen oikeutta yhtiön kirjanpidon mukaiseen tulokseen. Verotuksen ja kirjanpidon eroavuuksista johtuen tulo-osuus on yleensä erisuuruinen kuin voitto-osuus.

Yhtiömiehen veronalaiseksi tuloksi ei lueta yhtiöstä tehtyjä rahan nostoja tai muita yksityisottoja, kuten esimerkiksi vaihto-omaisuushyödykkeen ottamista yksityiskäyttöön. Yhtiöosuuden luovutustilanteessa yksityisottoilla voi kuitenkin olla vaikutusta verotettavan tulon määrään. Rahan nostoja sekä muita yksityisottoja seurataan kirjanpidossa yhtiömieskohtaisesti erillisellä yksityistilillä, johon kirjataan myös yhtiömiehen voitto-osuudet ja sijoitukset yhtiöön. Yksityistilin saldolla tarkoitetaan yhtiömiehen yhtiöön tekemien sijoitusten sekä vuosittaisten voitto-osuuksien yhteenlasketun summan ja yksityisottojen yhteismäärän erotusta (saldo = sijoitukset + voitto-osuudet - yksityisotot).

2 Luovutusvoiton vai lahjan verotus?

Yhtiöosuuden luovutus voi olla vastikkeeton tai vastikkeellinen. Vastikkeettomassa luovutuksessa on yleensä kyse lahjasta ja vastikkeellinen luovutus tapahtuu tyypillisesti rahaa vastaan tehdyllä kaupalla. Vastikkeellisiin luovutuksiin kuuluu myös vaihto, jossa luovuttaja saa rahan sijaan muuta vastiketta.

Tuloverotuksessa yhtiöosuuden luovutuksesta voi syntyä veronalaista luovutusvoittoa tai vähennyskelpoista luovutustappiota vain silloin, kun kyseessä on kauppa tai vaihto taikka luovuttaja saa yhtiöosuudesta luopumisen johdosta muutoin rahanarvoista etua itselleen. Tuloverotuksessa vastikkeellisena luovutuksena pidetään myös sellaista ilman sovittua vastiketta (esimerkiksi lahjakirjalla) tapahtunutta luovutusta, jonka yhteydessä yhtiöosuuden luovuttaja vapautuu tosiasiasa palauttamasta yhtiölle hänen voitto-osuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärän ylittävät yksityisöt.

Lahjaverotus koskee saantoja, joissa yhtiöosuudesta ei suoriteta vastiketta lainkaan tai suoritettava vastike on enintään $\frac{3}{4}$ yhtiöosuuden käyvästä arvosta. Koska lahjaverotus voi koskea myös osittain vastikkeellisia saantoja, voi yhtiöosuuden luovutuksessa/saannossa tulla sovellettavaksi sekä tuloverolain (jäljempänä TVL) luovutusvoiton että perintö- ja lahjaverolain (jäljempänä PerVL) säännökset. Täysin vastikkeettomia saantoja arvioidaan lähtökohtaisesti vain lahjaverotuksen kannalta.

Lahjaverotuksessa yhtiöosuuden arvo määräytyy niiden oikeuksien mukaan, jotka uusi tai yhtiössä jo ollut yhtiömies saa yhtiön varoihin ja tuottoon toisen yhtiömiehen luovuttaessa osuutensa. Yhtiöosuuden arvoon ei vaikuta välittömästi se, vapautuuko yhtiömies palauttamasta yhtiölle ylisuuria yksityisottoja, kun yhtiömiehen yksityistilin saldo on negatiivinen. Yhtiöosuuden luovutusta ja saantoa arvioidaan siten eri lähtökohdista.

3 Yhtiöosuuden luovutus tuloverotuksessa

3.1 Luovutusvoiton laskemista koskevat säännökset

Luovutusvoiton laskemisesta on säädetty TVL 46 ja 47 §:ssä. TVL 46 §:n mukaan luovutusvoitto lasketaan siten, että luovutushinnasta vähennetään omaisuuden hankintamenon poistamatta olevan osan ja voiton hankkimisesta aiheutuneiden menojen yhteismäärä. Luonnollisen henkilön luovutushinnasta vähennetään kuitenkin aina vähintään 20 prosenttia tai 40 prosenttia silloin, kun luovutettu omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään 10 vuoden ajan. Tätä minimivähennyksen määrää kutsutaan tuloverotuksessa hankintameno-olettamaksi.

TVL 46.4 §:ssä on avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden luovutusta koskeva säännös, jonka mukaan yhtiöosuuden luovutuksesta saatua voittoa laskettaessa luovutusvoittoon lisätään yhtiömiehen yksityisöt siltä osin kuin ne ovat ylittäneet hänen voitto-osuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärän.

Luovutushinnasta vähennettävän hankintamenon määrästä on TVL 47 §:n erityisiä säännöksiä, jotka koskevat esimerkiksi vastikkeettomia saantoja, lahjanluonteista kauppaa ja hankintamenoa luettavia eriä. Seuraavassa käsitellään luovutusvoiton laskemista esimerkkien avulla.

3.2 Yhtiöosuuden luovutushinta

Yhtiöosuuden luovutushintana pidetään lähtökohtaisesti kauppakirjassa sovittua luovutushintaa. Jos yhtiöosuuden luovutus tapahtuu vaihdolla, määräytyy yhtiöosuuden luovutushinta vaihdossa saadun omaisuuden käyvän arvon mukaan. Käyvän arvon määrittämisestä on käsitelty Verohallinnon ohjeessa Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa (Dnro 746/36/2009), jota voidaan soveltaa myös tuloverotuksessa yksittäisen omaisuusosineen arvoa määritettäessä.

Lahjakirjalla tapahtunutta tai muutoin vastikkeettomaksi sovittua luovutusta voidaan pitää tuloverolaissa tarkoitettuna luovutuksena, jos yhtiöosuuden luovuttaja saa tosiasiasa luovutuksen johdosta rahanarvoista etua itselleen. Luovuttajan saama rahanarvoisen edun määrä katsotaan tällöin luovutushinnaksi.

Verotuskäytännössä luovutushintana ei ole kuitenkaan pidetty yhtiöosuudesta luopuvan yhtiömiehen saamaa etua siitä, että yhtiömiehen yksityistilin saldo on yhtiöosuuden luovutushetkellä negatiivinen ja hän vapautuu luovutuksen johdosta palauttamasta ylisuuria yksityisottojaan yhtiölle. Tällaisessa tilanteessa yksityistilin negatiivinen saldo lisätään TVL 46.4 §:n erityissäännöksen perusteella luovutusvoittoon, joten samaa määrää ei oteta toistamiseen huomioon vastikkeena ja siten luovutusvoittoa lisäävänä eränä.

3.3 Yhtiöosuuden hankintameno

Kaupalla tai vaihdolla saadun yhtiöosuuden hankintamenona pidetään osuudesta maksettua kauppahintaa, vaihdossa luovutetun omaisuuden käypää arvoa tai muutoin verotuksessa vastikkeeksi katsottua määrää.

Vastikkeettomissa saannoissa omaisuuden hankintamenona pidetään perintö- ja lahjaverotuksessa käytettyä arvoa. Lahjaksi saadun omaisuuden hankintameno lasketaan kuitenkin lahjoittajan hankintamenosta, jos lahjansaaja luovuttaa saamansa omaisuuden ennen kuin lahjoituksesta on kulunut yksi vuosi (TVL 47.1 §). Osituksessa saadun yhtiöosuuden omistusaika ja hankintameno lasketaan ositussaantoa edeltäneestä saannosta (TVL 46.2 §).

Jos yhtiö on syntynyt TVL 24 §:n mukaisella toimintamuodon muutoksella siten, että liikkeen- tai ammatinharjoittajan toimintaa jatkamaan on perustettu henkilöyhtiö, yhtiöosuuden hankintamenona pidetään liikkeen- tai ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan oman pääoman määrää kirjanpidossa muutoshetkellä. Yhtiöosuuden hankintamenona pidetään nollaa, jos oma pääoma on negatiivinen. Jos toimintamuodon muutokseen ei voida soveltaa TVL 24 §:ää, pidetään yhtiöosuuden hankintamenona yhtiöön tosiasiallisesti sijoitettujen varojen ja velkojen erotusta, joka on laskettu kyseisten omaisuuserien käypien arvojen mukaan.

Yhtiöosuuden hankintamenoon luetaan myös yhtiömiehen yksityistilin positiivinen saldo eli yhtiömiehen yhtiöön tekemien sijoitusten ja hänelle kuuluvien voitto-osuuksien määrä siltä osin kuin ne yhteensä ylittävät yhtiömiehen yksityisottojen määrän.

KHO 1979 B II 588

Henkilön myytyä osuutensa avoimessa yhtiössä otettiin satunnaisen myyntivoiton määrää vahvistettaessa huomioon hankintamenona alkupääomasijoituksen lisäksi jakamattomana voitto-osuutena yhtiöön sijoitettu määrä.

Yksityistilin luovutushetken mukaisen saldon lisäksi yhtiöosuuden hankintamenoa (sekä luvussa 3.5 selvitettyä lisäystä) laskettaessa otetaan huomioon myös yhtiömiehelle kuuluva osuus yhtiön kuluvan tilikauden voittovaroista.

KHO 11.4.1995/1576

A oli myynyt kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen osuuden. Verolautakunta oli omaisuuden luovutusvoittoa laskeessaan lisännyt yhtiömiesosuuden myyntihintaan kommandiittiyhtiön negatiivisen oman pääoman määrän myyntihetkellä. Lääninoikeus katsoi, että tilikauden nostamattomat voittovarot voitiin ottaa huomioon yhtiömiesosuuden hankintamenoa kasvattavana eränä. Koska hankintamenoksi luettavan määrän ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärää ei ollut näytetty hankintameno-olettamana vähennettyä määrää suuremmaksi, lääninoikeus hylkäsi A:n valituksen. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että yhtiömiesosuuden myyntihetken kertyneet nostamattomat voittovarot oli luettava myyntihintaan lisätyn negatiivisen oman pääoman vähennykseksi, kumosi lääninoikeuden päätöksen ja palautti asian lääninoikeudelle uudelleen käsiteltäväksi.

Yhtiömiehelle kuuluva voitto-osuus voidaan käytännössä todeta luovutushetkelle laaditusta osatilikauden tilinpäätöksestä.

Yhtiömiehen yksityistilin negatiivinen saldo ei vaikuta yhtiöosuuden hankintamenoon, eikä sitä vähennetä kauppahinnan, muun vastikkeen tai perintö- ja lahjaverotuksessa käytetyn verotusarvon

mukaan määräytyvästä hankintamenosta. Negatiivinen saldo otetaan huomioon luovutusvoittoa laskettaessa TVL 46.4 §:n mukaisena lisäyksenä (katso luku 3.5).

Yhtiön perustajana olleen yhtiömiehen (perustajaosakkaan) yhtiöosuuden hankintameno määräytyy yhtiömiehen yhtiöön tekemien sijoitusten, voitto-osuuksien ja yksityisottojen mukaan.

KHO 1989 B 531

Kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies oli myynyt osuutensa yhtiössä. Satunnaisen myyntivoiton määrää laskettaessa oli osuuden hankintameno otettava huomioon yhtiömiehen yhtiöön sijoittaman yksityisliikkeen arvo eli alkupääomasijoitus vähennettynä hänen yhtiön toiminta-aikana tekemien yksityisottojen määrällä siltä osin kuin ne ylittivät yhtiön voittojen yhteismäärän, mihin ei tullut sisällyttää äänettömien yhtiömiesten voitto-osuuksia.

Perustajaosakkaalla yhtiöosuuden hankintameno muodostuu siten yhtiömiehen yksityistilin positiivisesta saldosta (sijoitukset + luovutushetken mukaiset voitto-osuudet – yksityisotot > 0), ja perustajaosakkaan hankintameno pidetään nollassa (0), jos yksityistilin saldo on negatiivinen.

Esimerkki 1:

Kommandiittiyhtiön perustajana ollut vastuunalainen yhtiömies on sijoittanut yhtiöön 20.000 euroa, hänen voitto-osuutensa ovat yhteensä 500.000 euroa ja yksityisotot 550.000 euroa. Koska yksityistilin saldo on 30.000 euroa negatiivinen, on yhtiöosuuden hankintameno 0. Luovutusvoittolaskelmassa käytetään siten hankintameno-olettamaa.

Yhtiöosuutta pidetään jaottomana kokonaisuutena, jonka luovutustilanteissa ei sovelleta fifo-periaatetta (*“first in first out”* eli ensin hankittu osuus katsotaan ensin myydyksi). Kun yhtiöosuus muodostuu eri aikoina hankituista yhtiöosuuksista, vähennetään hankintameno eri saantojen suhteessa. Eri aikoina hankittujen yhtiöosuuksien hankintameno voidaan käyttää kunkin suhteellisen osuuden osalta joko todellista hankintamenoa tai hankintameno-olettamaa.

KHO 2004:78

A ja B perustivat vuonna 1984 avoimen yhtiön, jossa kummankin yhtiömiehen osuus oli puolet. B luopui yhtiömiesosuudestaan vuonna 1993, minkä jälkeen avoin yhtiö muutettiin kommandiittiyhtiöksi, jonka ainoaksi vastuunalaiseksi yhtiömieheksi tuli A. Kun A myi vuonna 1997 yhtiömiesosuutensa luovutuksesta saadun voiton määrä tuli laskea erikseen siten, että vuonna 1984 A:n hankkiman alkuperäisen yhtiöosuuden osalta sovellettiin 50 prosentin hankintameno-olettamaa ja vuonna 1993 A:n omistukseen tulleen puoliosuuden osalta todellista hankintamenoa.

3.4 Yhtiöosuuden hankinta-aika

Kaupalla hankitun yhtiöosuuden hankinta-aika on lähtökohtaisesti kauppakirjan allekirjoituspäivä. Perintönä saadun yhtiöosuuden hankinta-aikana pidetään perinnönjättäjän kuolinhetkeä ja lahjana saadun yhtiöosuuden hankinta-aikana lahjoitushetkeä. Osituksessa osituksen sisäisin varoin saadun yhtiöosuuden hankinta-aika lasketaan ositussaantoa edeltäneestä saannosta.

Perustajaosakkaan yhtiöosuuden hankinta-aika määräytyy yhtiösopimuksen allekirjoituspäivän mukaan. Yhtiöosuus katsotaan hankituksi yhtiösopimuksen allekirjoituspäivänä myös silloin, kun yksityisliike on muuttunut henkilöyhtiöksi, vaikka toimintamuodon muutos olisikin toteutunut tuloverolain 24 § mukaisesti jatkuvuusperiaatetta noudattaen.

KHO 1995 B 526

A myi 1.11.1991 päivätyllä kauppakirjalla 250.000 markalla yhtiöosuutensa autokoulutoimintaa harjoittavasta avoimesta yhtiöstä. A oli saanut lääninhallitukselta luvan autokoulutoiminnan harjoittamiseen 10.2.1986 ja aloittanut toiminnan 21.4.1986. Yksityisliike oli muutettu 1.3.1987 avoimeksi yhtiöksi, jolloin A oli sijoittanut avoimeen yhtiöön kirjanpidon jatkuvuusperiaatetta noudattaen yksityisliikkeensä varoineen ja velkoineen.

Yhtiöosuuden omistusaika oli laskettava avoimen yhtiön perustamisesta eikä siitä, kun toiminta oli aloitettu yksityisliikkeenä. A:n oli siten katsottava omistaneen yhtiöosuutensa enemmän kuin neljä, mutta vähemmän kuin viisi vuotta. A:n tuloon satunnaisena myyntivoittona oli luettava, kun hankintamenona vähennettiin 50 prosenttia ja veronalainen osuus luovutusvoitosta oli 80 prosenttia, 100.000 markkaa.

Yhtiömiehen mahdollinen lisäosuus yhtiöstä katsotaan hankituksi yleisten periaatteiden mukaisesti esimerkiksi kauppakirjan allekirjoituspäivänä tai muutetun yhtiösopimuksen allekirjoituspäivänä.

3.5 Lisäys luovutusvoittoon

3.5.1 Lisäyksen laskeminen

TVL 46.4 §:n mukaan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön osuuden luovutuksesta saadun voiton määrää laskettaessa luovutusvoittoon lisätään määrä, jolla yhtiömiehen yksityisotot ovat ylittäneet hänen vuotuisten voitto-osuuksien ja yhtiöön tekemien sijoitusten yhteismäärän. Lisäys tehdään luovutusvoittoon mahdollisen hankintameno-olettaman vähentämisen jälkeen.

Luovutusvoittoon lisättävä erä lasketaan luovutushetken mukaisen tilanteen perusteella. Lisättävään määrään vaikuttaa yksityistilin luovutushetken mukaisen saldon lisäksi yhtiömiehelle kuuluva osuus yhtiön kuluvan tilikauden voittovaroista (katso KHO 11.4.1995/1576 luvusta 3.3). Yhtiömiehen oikeus voittovarioihin vähentää siten mahdollisen lisäyksen määrää.

Jos henkilöyhtiö on syntynyt siten, että yksityisliike on muutettu henkilöyhtiöksi, lisättävän erän määrää laskettaessa otetaan huomioon yhtiömiehen yksityisotot vain siltä ajalta, kun toimintaa on harjoitettu henkilöyhtiönä. Yksityisliikkeen aikaisia yksityisottoja ei lisätä yhtiöosuuden luovutusvoittoon.

Koska yhtiömiehen yksityistilille kirjataan myös yhtiömiehelle kuuluva osuus yhtiön tappioihin, otetaan tappioiden vaikutus yksityistilin saldoon huomioon ennen lisäyksen tekemistä. Yksityistilin negatiivisesta saldosta vähennetään ne tappiot, joiden kattamiseen ei ole kertynyt voittovaroja.

Esimerkki 2:

Ky on perustettu vuonna 2005. Vastuunalainen yhtiömies A ei ole sijoittanut yhtiöön pääomaa. Hän luovuttaa yhtiöosuutensa vuonna 2010 yhtiön tilikauden juuri päätyttyä. A:n yksityistili on muodostunut seuraavasti:

verovuosi	osuus voitosta	osuus tappiosta	yksityisotot	yksityistilin saldo
2005	+60.000		-60.000	0
2006	+80.000		-100.000	-20.000
2007		-50.000	-20.000	-90.000
2008	+100.000		-80.000	-70.000
2009		-70.000	-30.000	-170.000
2010	+60.000		-40.000	-150.000

Vuoden 2009 tappio-osuuden (70.000 euroa) kattamiseen ei ole kertynyt voittovaroja 10.000 euron (70.000 - 60.000) osalta. Negatiivisesta saldosta vähennetään siten 10.000 euroa, jolloin lisäyksen määräksi saadaan 140.000 euroa.

Jos yhtiössä ei ole seurattu yksityisottoja yhtiömieskohtaisesti, lasketaan lisäyksen määrä yhtiön oman pääoman perusteella, ellei yhtiömies esitä selvitystä todellisten yksityisottojensa, voittosuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten määrästä. Yhtiömiehen luovutusvoittoon lisätään tällöin yhtiön negatiivisesta omasta pääomasta osuus, joka vastaa yhtiömiehen oikeutta yhtiön varoihin.

Esimerkki 3:

A, B ja C ovat perustaneet avoimen yhtiön vuonna 1980. Jokaisen yhtiömiehen osuus yhtiön varoihin on $\frac{1}{3}$. A luovuttaa yhtiöosuutensa vuonna 2010 X:lle. Yhtiössä ei ole seurattu yksityisottoja yhtiömieskohtaisesti. Yhtiön oma pääoma on -240.000 euroa. Yhtiössä ei ole tappioita, joiden kattamiseen ei olisi kertynyt voittovaroja.

A:n yhtiöosuuden luovutuksesta saatua luovutusvoittoa laskettaessa luovutusvoittoon lisätään $\frac{1}{3} * 240.000$ euroa = 80.000 euroa, ellei A selvitä todellisten yksityisottojensa, voitto-osuuksiensa ja pääomasijoitustensa määrää.

3.5.2 Lopullisen luovutusvoiton laskeminen

Kun yhtiöosuuden luovutusvoittoa lasketaan tilanteessa, jossa yhtiömiehen yksityistilin saldo on negatiivinen, pidetään osuuden luovutuksesta saatua voittoa tai siitä aiheutunutta tappiota ennen lisäyksen tekemistä eräänlaisena välituloksena. "Varsinainen luovutusvoitto" saadaan vasta lisäyksen jälkeen, joten luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovelletaan vasta loppuun asti laskettuun luovutusvoittoon. Esimerkiksi sukupolvenvaihdosluovutuksen verovapaus koskee siten myös luovutusvoittoon tehtävää lisäystä, kun TVL 48 §:n edellytykset täyttyvät.

Esimerkki 4:

Ky:n osakkaana on yksi vastuunalainen ja yksi äänetön yhtiömies. Vastuunalainen yhtiömies myy osuutensa 20.000 eurolla. Hän on perustajaosakas ja sijoittanut yhtiöön 3.000 euroa. Lisäksi hänelle on kertynyt voitto-osuuksia 250.000 euroa ja hän on tehnyt yksityisnostoja 270.000 euroa. Yhtiö on toiminut yli 10 vuotta.

Yksityistilin saldo on $3.000 + 250.000 - 270.000 = -17.000$ euroa. Yhtiöosuuden hankintameno on siis 0.

Luovutushinta	20.000
<u>./. Hankintameno-olettama 40 %</u>	<u>8.000</u>
Luovutuksesta saatu voitto	12.000
<u>Lisäys voittoon</u>	<u>17.000</u>
<u>Luovutusvoitto</u>	<u>29.000</u>

Koska luovutustappio lasketaan luovutusvoittoa koskevien säännöksiä mukaisesti, tehdään lisäys myös luovutustappioon, joka voi siten lisäyksen vuoksi muuttua luovutusvoitoksi.

Esimerkki 5:

A on ostanut yhtiöosuuden Ky:stä neljä vuotta sitten 10.000 eurolla. A myy osuutensa edelleen 8.000 eurolla. A:n yksityisotot yhtiöstä ovat 5.000 euroa suuremmat kuin hänen sijoituksensa ja voitto-osuutensa yhteensä. Kyse ei ole lahjanluonteisesta luovutuksesta.

Luovutushinta	8.000
<u>./. Hankintameno</u>	<u>10.000</u>
Luovutuksesta aiheutunut tappio	-2.000
<u>Lisäys tappioon</u>	<u>5.000</u>
<u>Luovutusvoitto</u>	<u>3.000</u>

3.5.3 Lisäys yhtiöosuuden osan luovutuksessa

Jos yhtiömies luovuttaa vain osan yhtiöosuudestaan, lisätään voitto-osuudet ja sijoitukset ylittävistä yksityisotoista luovutusvoittoon se määrä, joka vastaa luovutettavan osuuden suhteellista osuutta yhtiömiehen luovutusta edeltävästä yhtiöosuudesta.

KHO 2005:68

A oli B Ky:n ainoa vastuunalainen yhtiömies 1.9.1999 saakka, jolloin C Oy tuli toiseksi vastuunalaiseksi yhtiömieheksi. Uuden yhtiösopimuksen mukaan A:n vastuunalainen yhtiömiesosuus oli 10 prosenttia ja pääomapanos 10 000 markkaa sekä C Oy:n vastuunalainen yhtiömiesosuus 90 prosenttia ja pääomapanos 800 000 markkaa. Kun C Oy tuli B Ky:n vastuunalaiseksi yhtiömieheksi päätettiin, että 800 000 markan pääomapanoksella kuitataan C Oy:n saamia B Ky:ltä. A:n vuotuisten voitto-osuuksien ja yhtiöön tekemien sijoitusten yhteismäärän ylittävien yksityisottojen vuoksi B Ky:n oma pääoma oli tilikauden 1.7.1998 - 30.6.1999 päättyessä 994 513 markkaa negatiivinen. Verotuksen oikaisulautakunta katsoi veroasiamiehen vaatuksesta A:n luovuttaneen 90 prosentin osuuden yhtiömiesosuudestaan ja saaneen osuuden luovutuksesta luovutusvoittoa 888 761 markkaa. Hallinto-oikeus hylkäsi A:n luovutusvoiton poistamista koskevan valituksen lausuen muun muassa, että luovutusvoiton määräksi tuli vahvistaa A:n luovuttamaa osuutta vastaavasti hänen yksityisottonsa siltä osin kuin ne ovat yhteensä ylittäneet hänen vuotuisten voitto-osuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärän. Korkein hallinto-oikeus pysytti hallinto-oikeuden päätöksen.

Esimerkki 6:

Ky:n osakkaana on yksi vastuunalainen ja yksi äänetön yhtiömies. Vastuunalainen yhtiömies myy puolet osuudestaan 50.000 eurolla. Hän on perustajaosakas ja sijoittanut yhtiöön 30.000 euroa. Lisäksi hänelle on kertynyt voitto-osuuksia 250.000 euroa ja hän on tehnyt yksityisnostoja 300.000 euroa. Yhtiö on toiminut yli 10 vuotta.

Yksityistilin saldo on $30.000 + 250.000 - 300.000 = -20.000$ euroa. Yhtiöosuuden hankintameno on siis 0.

Luovutushinta	50.000
<u>./ Hankintameno-olettama 40 %</u>	<u>20.000</u>
Luovutuksesta saatu voitto	30.000
<u>Lisäys voittoon ($\frac{1}{2} * 20.000$)</u>	<u>10.000</u>
<u>Luovutusvoitto</u>	<u>40.000</u>

Kun yhtiömies on luovuttanut aikaisemmin osan yhtiöosuudestaan ja luovutusvoittoon on lisätty suhteellinen osuus aikaisemman luovutushetken mukaisen yksityistilin negatiivisesta saldosta, tehdään TVL 46.4 §:n mukainen lisäys myöhempää luovutusvoittoa laskettaessa vain siltä osin kuin myöhemmän luovutushetken mukainen yksityistilin negatiivinen saldo on aikaisemman lisäyksen määrää suurempi.

Jos myöhemmän luovutushetken mukainen yksityistilin saldo on vähemmän negatiivinen kuin määrä, joka on aikaisemman luovutuksen yhteydessä lisätty voittoon, otetaan tämä huomioon myöhempää luovutusvoittoa laskettaessa. Yksityistilin negatiivisuuden vähentyminen voidaan tässä tilanteessa rinnastaa yhtiömiehen tekemään sijoitukseen, joten myöhemmässä luovutuksessa lisäystä ei enää tehdä.

Esimerkki 7:

Yhtiömies A on myynyt aikaisemmin puolet yhtiöosuudestaan ja hänen luovutusvoittoonsa on lisätty tuolloin 10.000 euroa, joka oli puolet hänen senhetkisen yksityissaldon negatiivisesta määrästä (saldo siis -20.000). Yhtiömies A myy myöhemmin toisen puolikkaan yhtiöosuudestaan ja hänen yksityistilin saldonsa on tuolla hetkellä -30.000 euroa. A:n luovutusvoittoon lisätään se osa yksityistilin negatiivisesta saldosta, jota ei aikaisemman luovutuksen yhteydessä lisätty voittoon. Lisäyksen määrä on siten 20.000 euroa.

Jos A:n myöhemmän luovutushetken mukainen yksityistilin negatiivinen saldo olisi ollut 10.000 euroa tai alle, lisäystä ei olisi tehty. Jos A:n yksityistilin saldo olisi ollut myöhemmässä luovutuksessa esimerkiksi -4.000 euroa, olisi negatiivisuuden vähentymistä 6.000 eurolla pidetty luovutusvoittoa laskettaessa A:n sijoituksena yhtiöön.

Jos yhtiömies luovuttaa yhtiöosuutensa kahta useammassa erässä, tehdään lisäys aina luovutushetken mukaisen yksityistilin saldon suhteellisen osuuden perusteella siltä osin kuin luovutushetken mukainen osuus yksityistilin negatiivisesta saldosta ylittää aikaisempien lisäyksien yhteismäärän.

Esimerkki 8:

Yhtiömies A on myynyt aikaisemmin puolet yhtiöosuudestaan ja hänen luovutusvoittoonsa on lisätty tuolloin 10.000 euroa, joka oli puolet hänen senhetkisen yksityistilin saldon negatiivisesta määrästä (saldo siis -20.000). Yhtiömies A myy myöhemmin vielä puolet silloisesta yhtiöosuudestaan ja hänen yksityistilin saldonsa on tuolla hetkellä -30.000 euroa.

A:n luovutusvoittoon lisättävää määrää laskettaessa yksityistilin negatiivisesta saldosta vähennetään ensin aikaisemman luovutuksen yhteydessä luovutusvoittoon lisätty määrä 10.000 euroa. Nyt huomioon otettavaksi yksityistilin negatiiviseksi saldoksi saadaan siten 20.000 euroa (30.000 - 10.000). Tästä voittoon lisätään puolet eli 10.000 euroa.

3.6 Luovutusvoitto lahjanluonteisessa luovutuksessa

Erityisesti sukulaisten tai muutoin samaan intressipiiriin kuuluvien henkilöiden välisissä luovutuksissa yhtiöosuudesta suoritettava vastike voi olla niin alhainen, että luovutusta pidetään lahjanluonteisena. Luovutus on lahjanluonteinen, jos sovittu vastike on enintään $\frac{3}{4}$ luovutuksen kohteena olevan omaisuuden käyvästä arvosta (PerVL 18.3 §).

Lahjanluonteisessa kaupassa luovutus jaetaan maksetun hinnan ja käyvän arvon suhteessa vastikkeelliseen ja vastikkeettomaan osaan (TVL 47.4 §). Vastikkeellisesti luovutetun osuuden hankintamenoksi katsotaan siihen kohdistuva osa omaisuuden hankintamenosta ja muu osa hankintamenosta jää luovutusvoittoa laskettaessa vähentämättä.

Esimerkki 9:

A on ostanut yhtiöosuuden Ky:stä neljä vuotta sitten 50.000 eurolla. A myy osuutensa edelleen 50.000 eurolla lapselleen B:lle. A:n yksityisotot yhtiöstä ovat 15.000 euroa suuremmat kuin hänen sijoituksensa ja voitto-osuutensa yhteensä. Yhtiöosuuden käypä arvo on myyntihetkellä 100.000 euroa, joten kyse on lahjanluonteisesta luovutuksesta.

Maksetun hinnan ja käyvän arvon suhde on $50.000 / 100.000 = 50 \%$.

Luovutushinta	50.000
<u>./ Hankintameno (50 % 50.000:sta)</u>	<u>25.000</u>
Luovutuksesta saatu voitto	25.000
<u>Lisäys voittoon</u>	<u>15.000</u>
<u>Luovutusvoitto</u>	<u>40.000</u>

B saa lahjan, jonka arvo on 50.000 euroa. Lahjaveroa voidaan huoventaa PerVL 55 §:n perusteella, jos B jatkaa yritystoimintaa ja luovutettu osuus on vähintään 1/10 koko yhtiöstä.

4 Yhtiöstä eroaminen

Yhtiöstä eroamisesta voi seurata luovutusvoiton verotus yhtiöstä luopuvan yhtiömiehen verotuksessa ja/tai lahjan verotus niiden yhtiömiesten verotuksissa, joiden yhtiöosuudet kasvavat eroamisen johdosta. Yhtiöstä eronneen yhtiömiehen tuloverotuksessa yhtiöstä eroamista pidetään luovutuksena silloin, kun yhtiömies on saanut eroamisen vuoksi rahanarvoista etua itselleen. Käytännössä luovutusvoiton verotus tulee kyseeseen tilanteessa, jossa yhtiöstä eroavan yhtiömiehen yksityistilin saldo on negatiivinen ja yhtiömies vapautuu palauttamasta ylisuuria yksityisottoja yhtiölle. Verotuskäytännössä ei ole erikseen arvioitu yhtiöosuudesta luopuvan yhtiömiehen saaman edun määrää, koska ylisuuret yksityisotot tulevat luovutusvoittoverotuksen piiriin TVL 46.4 §:n perusteella luovutusvoittoon tehtävänä lisäyksenä.

Esimerkki 10:

A, B ja C ovat perustaneet neljä vuotta sitten Avoin yhtiö X:n. Kaikkien osuus yhtiön varoihin on $\frac{1}{3}$. A eroaa yhtiöstä ja luovuttaa näin yhtiöosuutensa B:lle ja C:lle. B ja C eivät maksa A:lle mitään eroamisen johdosta, mutta A:n ei tarvitse suorittaa yhtiölle takaisin 50.000 euron ylisuuria yksityisottoja (A:n yksityistilin saldo eroamisen hetkellä siis -50.000 euroa). A:n eroamista pidetään tuloverotuksessa luovutuksena, koska A vapautui eroamisen myötä suorittamasta ylisuuria yksityisottoja takaisin yhtiölle.

A:n luovutusvoitto:

Luovutushinta	0
<u>./. Hankintameno</u>	<u>0</u>
Luovutuksesta saatu voitto	0
<u>Lisäys voittoon</u>	<u>50.000</u>
<u>Luovutusvoitto</u>	<u>50.000</u>

B:n ja C:n yhtiöosuudet ovat eroamisen jälkeen $\frac{1}{2}$. Molemmat saivat siten luovutuksen johdosta $\frac{1}{6}$ yhtiöstä (puolet $\frac{1}{3}$:stä). Jos A:lla ei ole B:n ja C:n kanssa sukulaisuus- tai muuta läheistä suhdetta, ei verotuksessa tule lähtökohtaisesti arvioitavaksi, saivatko B ja C lahjan A:lta.

Jos B ja C ovat A:n sukulaisia tai muuten A:lle läheisiä henkilöitä, arvioidaan verotuksessa, saivatko B ja C lahjan A:lta, kun A erosi yhtiöstä. Luovutetun yhtiöosuuden arvo määritetään niiden oikeuksien mukaan, jotka B ja C saivat A:n eroamisen johdosta. Arvioinnissa on otettava huomioon myös se, että A vapautui samassa yhteydessä palauttamasta 50.000 euroa yhtiölle. Lahjaverotus voinee siten tulla kyseeseen vain, jos B:n ja C:n saamien yhtiöosuuksien arvo on suurempi kuin A:n saama etu siitä, ettei hänen tarvitse palauttaa yhtiölle ylisuuria yksityisottoja.

5 Yhtiösopimuksen muutokset

Yhtiömiehen yhtiöosuus voi tulla luovutetuksi myös yhtiösopimuksen muutoksen yhteydessä ilman, että yhtiömies eroaa yhtiöstä. Vanhat yhtiömiehet voivat sopia esimerkiksi yhtiömiehen suorittaman lisäsijoituksen yhteydessä, että yhtiömiesten osuudet yhtiön varoihin ja/tai tuottoon määräytyvät jatkossa toisin. Yhtiösopimuksen muutoksen syynä voi olla esimerkiksi myös uuden yhtiömiehen tulo yhtiöön.

Yhtiösopimuksen muutostilanteissa yhtiöosuus katsotaan siltä osin luovutetuksi, kun yhtiömiehen oikeus yhtiön varoihin pienenee aikaisemmasta. Koska yhtiömies ei tällaisissa tilanteissa lähtökohtaisesti vapaudu suorittamasta mahdollisia ylisuuria yksityisottoja takaisin yhtiölle, tulee luovutusvoiton verotus yleensä kyseeseen vain, jos yhtiömies saa yhtiöosuuden luovutuksesta vastiketta.

Esimerkki 11:

A ja B ovat perustaneet neljä vuotta sitten Avoin yhtiö X:n. Kummankin osuus yhtiön varoihin on $\frac{1}{2}$. A:n lapsi C tulee yhtiöön uudeksi yhtiömieheksi siten, että A:n ja C:n osuudet yhtiön varoihin ovat jatkossa $\frac{1}{4}$ ja B:n osuus on edelleen $\frac{1}{2}$. A:n yksityistilin saldo on yhtiösopimuksen muutoshetkellä -20.000 euroa.

A:n katsotaan antaneen tässä tilanteessa lahjan C:lle ($\frac{1}{4}$ yhtiöstä). Verotettavaa luovutusvoittoa A:lle ei tule, koska A ei saanut luovutuksen johdosta rahanarvoista etua itselleen. Jos C olisi maksanut A:lle saamastaan yhtiöosuudesta, olisi A:n luovutusta käsitelty tuloverotuksessa luovutuksena ja puolet A:n yksityistilin negatiivisesta saldosta olisi lisätty luovutusta saadun voiton määrään (katso esimerkki 6).

6 Yhtiön purkautuminen yhtiömiehen tuloverotuksessa

Henkilöyhtiön purkautuessa yhtiö lakkaa olemasta ja yhtiön varat sekä mahdolliset velat jaetaan yhtiömiehille heidän sopimallaan tavalla. Jos jaosta ei ole sovittu yhtiösopimuksessa tai muutoin, noudatetaan AKYL 6 luvun 2 §:ää, jonka mukaan ensisijaisesti palautetaan yhtiömiesten jäljellä olevien pääomapanosten määrä ja mahdollinen ylijäämä jaetaan niiden perusteiden mukaan, joita sovelletaan yhtiön voittoa jaettaessa. Jos omaisuus ei riitä panosten täysimääräiseen palauttamiseen, jaetaan omaisuus panosten suuruuden mukaisessa suhteessa. Mahdollinen alijäämä jaetaan yhtiömiesten kesken voitonjakoa koskevien perusteiden mukaan.

Yhtiön purkautumista käsitellään yhtiömiehen tuloverotuksessa yhtiöosuuden luovutuksen tavoin (KHO 2000:71). Yhtiömiehen vastattavaksi ottamaa yhtiön velkaa käsitellään purkautumistilanteessa kuten yhtiömiehen yhtiöön tekemää sijoitusta. Vastattavaksi otettu velka lisää siten yhtiöosuuden hankintamenoa, kun yhtiömiehen yksityisotot ovat hänen pääomasijoituksiensa, voitto-osuuksiensa ja vastattavaksi otetun velan yhteenlaskettua määrää pienemmät. Vastaavasti tällainen velka vaikuttaa yhtiömiehen tekemään sijoitukseen rinnastettavana eränä myös TVL 46.4 §:n mukaisen lisäyksen määrään.

Esimerkki 12:

Ky:ssä on vastuunalainen yhtiömies A ja äänetön yhtiömies B, jotka ovat perustaneet yhtiön yli 10 vuotta sitten. Ky:ssä on kiinteistö, jonka tasearvo on 100.000, oma pääoma on -20.000 ja velkaa on 120.000 euroa. Kiinteistön käypä arvo on 250.000 euroa. Oma pääoma jakautuu siten, että äänettömän yhtiömiehen B:n sijoittama pääomapanos on 30.000 euroa ja vastuunalaisen yhtiömiehen A:n yksityistilin saldo on -50.000 euroa.

Ky purkautuu ja A ottaa ennen purkautumista kiinteistön yksityisottona yhtiöstä. A maksaa B:lle takaisin hänen sijoittamansa pääomapanoksen 30.000 euroa. A ottaa purkautumistilanteessa vastattavakseen 120.000 euron lainan.

Yhtiön kirjanpidossa yksityisotto kirjataan tasearvosta, joten A:n yksityistilin saldoksi tulee $-50.000 - 100.000 = -150.000$ euroa. A:n B:lle maksama pääomanpalautus voidaan tässä yhteydessä rinnastaa A:n sijoitukseksi yhtiöön kuten myös A:n vastattavaksi ottama velka 120.000 euroa. A:n yksityistilin saldo yhtiön purkautuessa on siten 0 ($-150.000 + 30.000 + 120.000$). A:lle ei tule verotettavaa luovutusvoittoa.

Esimerkki 13:

Ky:ssä on vastuunalainen yhtiömies A ja äänetön yhtiömies B, jotka ovat perustaneet yhtiön yli 10 vuotta sitten. Ky:ssä on kiinteistö, jonka tasearvo on 100.000, oma pääoma on -20.000 ja velkaa on 120.000 euroa. Oma pääoma jakautuu siten, että äänettömän yhtiömiehen B:n sijoittama pääomapanos on 30.000 euroa ja vastuunalaisen yhtiömiehen A:n yksityistilin saldo on -50.000 euroa.

Ky aiotaan purkaa, ja yhtiö myy kiinteistön ulkopuoliselle ostajalle hintaan 250.000 euroa. Yhtiölle tulee siten voittoa 150.000, josta A:n voitto-osuus on 147.000 euroa äänettömän yhtiömiehen 3.000 euron voitto-osuuden (10 % sijoitetulle pääomalle) jälkeen. A:n yksityistilin saldoksi tulee siten 97.000 euroa (-50.000 + 147.000).

Yhtiö maksaa 120.000 euron velan pois, jolloin rahaa jää 127.000 euroa (250.000 - 3.000 - 120.000). Tästä B saa takaisin pääomapanoksen määrän 30.000 euroa ja A loput 97.000 euroa. A nostaa rahat ennen yhtiön purkamista, joten A:n yksityistilin saldoksi tulee 0. A:lle ei jää verotettavaa luovutusvoittoa.

Kun yhtiömies saa yhtiön purkautuessa omaisuutta jako-osana, luovutusvoittoa laskettaessa yhtiömiehen luovutushintana pidetään hänen jako-osaansa kuuluvien varojen käypää arvoa. Jos jako-osaan sisältyy hyödyke, joka on arvostettu purkautumisessa tuloverotuksessa poistamatonta hankintamenoa korkeampaan arvoon, otetaan yhtiön tuloksi tällä perusteella luettu määrä huomioon yhtiömiehen luovutusvoittoa laskettaessa. Hyödykkeen arvonnousu tai poistojen palautuminen tulee verotettua näissä tapauksissa yhtiömiesten tulo-osuuksina, joten vastaava määrä voidaan vähentää luovutushinnasta, jotta sama tulo ei tule verotettua ensin tulo-osuutena ja sitten luovutusvoittona.

Esimerkki 14:

Ky:ssä on vastuunalainen yhtiömies A ja ääneton yhtiömies B, jotka ovat perustaneet yhtiön yli 10 vuotta sitten. Ky:n purkautuessa yhtiössä on kiinteistö, jonka tasearvo on 100.000, oma pääoma on -20.000 ja velkaa on 120.000 euroa. Kiinteistön käypä arvo on 250.000 euroa. Oma pääoma jakautuu siten, että äänettömän yhtiömiehen B:n sijoittama pääomapanos on 30.000 euroa ja vastuunalaisen yhtiömiehen A:n yksityistilin saldo on -50.000 euroa.

A saa jako-osana kiinteistön ja maksaa B:lle takaisin tämän sijoittaman pääomapanoksen 30.000 euroa. A ottaa lisäksi vastattavakseen 120.000 euron lainan.

Yhtiön kirjanpidossa kiinteistön luovutushinnaksi on purkautumisessa kirjattu tasearvo 100.000 euroa, joten kiinteistön arvonnousu 150.000 euroa (250.000 - 100.000) on tuloutunut vain verotuksessa.

A:n luovutusvoittolaskelma:

Jako-osa (kiinteistö 250.000)	250.000
<u>./. Hankintameno (-50.000 + 120.000 + 30.000)</u>	<u>100.000</u>
(yksityistilin saldo + pääomasijoitukseksi luettava velan vastattavaksi ottaminen + panoksen palauttaminen B:lle)	
Vähennetään tulo-osuutena verotettavaksi tuleva kiinteistön luovutusvoitto	150.000
<u>Luovutusvoitto</u>	<u>0</u>

Jos vastaava tuloutus on kuitenkin tehty myös kirjanpidossa, ei erillistä vähennystä tehdä luovutusvoittoa laskettaessa, koska tulona verotettu määrä kirjataan voitto-osuutena yksityistilille ja otetaan siten huomioon osana yhtiöosuuden hankintamenoa vastaavalla tavalla kuten kiinteistön myynnissä (katso esimerkki 13).

7 Yhtiöosuuden luovutus lahjaverotuksessa

7.1 Lahjaveronalainen saanto

Lahjaverotus voi koskea sekä vastikkeettomia että vastikkeellisia saantoja. Lahjaveroa on tavallisesti suoritettava, kun omaisuus siirtyy vastikkeettomasti toiselle tai omaisuudesta suoritettava vastike on enintään $\frac{3}{4}$ lahjoitetun omaisuuden käyvästä arvosta. Jos yhtiöosuuden luovutuksessa on kyse sukupolvenvaihdostilanteesta, voidaan lahjaan usein soveltaa PerVL 55 §:ää, jonka mukaan vastikkeen ollessa enemmän kuin 50 prosenttia yhtiöosuuden käyvästä arvosta lahjavero jätetään kokonaan maksuunpanematta. Yhtiöosuuden lahjoituksessa lahjaveroa suoritetaan siten lahjanluonteisissa luovutuksissa yleensä vain sellaisissa tapauksissa, joissa yhtiöosuudesta maksettu määrä on puolet tai vähemmän yhtiöosuuden käyvästä arvosta. Sukupolvenvaihdostilanteita on käsitelty Verohallinnon ohjeessa Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa, Dnro 57/349/2010.

Lahjaveron määrä lasketaan lahjana saadun omaisuuden käyvän arvon eli todennäköisen luovutushinnan perusteella. Osittain vastikkeellisissa saannoissa lahjaverotus kohdistuu kauppahinnan ja käyvän arvon erotukseen. Koska yhtiöosuuden lahjoituksessa tai lahjanluonteisessa luovutuksessa lahjaksi katsottava määrä riippuu yhtiöosuuden käyvästä arvosta, käsitellään seuraavassa yhtiöosuuden käyvän arvon määrittämiseen liittyviä erityiskysymyksiä. Käyvän arvon määrittämistä lahjaverotuksessa on käsitelty laajemmin Verohallinnon ohjeessa Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa (Dnro 746/36/2009). Tässä ohjeessa tarkennetaan mainitussa ohjeessa esitetyjä periaatteita yhtiöosuuden käyvän arvon osalta.

7.2 Yhtiöosuuden käypä arvo

7.2.1 Vertailuluovutukset

Verotuksessa käypä arvo eli todennäköinen luovutushinta määritetään ensisijaisesti vertailuluovutuksien eli vastaavista kohteista maksettujen tai maksettavien kauppahintojen perusteella. Yhtiöosuuksien osalta vertailuluovutusten käyttö ei tule juuri koskaan kysymykseen, koska yhtiöosuudet eivät ole yleensä vapaasti luovutettavia eikä vertailuluovutuksia ole tavallisesti tehty. Tämän vuoksi yhtiöosuuden arvo lasketaan lahjaverotuksessa lähtökohtaisesti yhtiön substanssi- ja tuottoarvon perusteella.

7.2.2 Yhtiön arvo substanssi- ja tuottoarvon mukaan

Yhtiön substanssi- ja tuottoarvoon perustuvassa arvonmäärittämisessä käytetään seuraavia laskusääntöjä:

- Substanssiarvo saadaan, kun yhtiön kaikkiin tulolähteisiin kuuluvista varoista vähennetään yhtiön kaikkien tulolähteiden velat.
 - Varat ja velat arvostetaan käypään arvoon, joka määritetään tasearvon tai muun käytettävissä olevan tiedon perusteella.
 - Jos yrityksen velat ovat varoja suuremmat, ei yrityksellä ole substanssiarvoa (laskennallinen arvo nolla) ja varat ylittävä velkojen määrä otetaan huomioon käypää arvoa pienentävänä tekijänä.
- Tuottoarvon laskemisessa käytetään yhtiön kolmen viimeisimmän tilinpäätöksen mukaisia oikaistuja tuloksia, jotka pääomitetaan yleensä 15 prosentin korkokannalla.
 - Jos yrityksen vuositulosten keskiarvoksi saadaan negatiivinen luku, ei yrityksellä ole tuottoarvoa (laskennallinen arvo nolla).
- Jos tuottoarvo on suurempi kuin substanssiarvo, käypä arvo on tuottoarvon ja substanssiarvon keskiarvon määrä.
- Jos substanssiarvo on suurempi (tai yhtä suuri) kuin tuottoarvo, käypä arvo on yhtiön substanssiarvon määrä.

Yrityksen arvon määrittämisessä on kuitenkin aina otettava huomioon sekä määritettävän yrityksen toiminta että tilanne, jossa yrityksen arvoa määritetään. Tapauskohtaisen arvioinnin tuloksena yrityksen käypä arvo voi perustua painotetusti joko substanssi- tai tuottoarvoon. Yrityksen toimialasta tai toiminnan luonteesta riippuen tuottoarvon painoarvo voi olla suurempi esimerkiksi silloin, kun yrityksen tulos on jatkuvasti suuri eikä tuloja ole jätetty yritykseen.

Substanssiarvon painoarvo on puolestaan keskimääräistä suurempi ja käypä arvo voidaan tapauskohtaisesti määrittää pelkän substanssiarvon perusteella silloin, kun yrityksen tuottama tulos perustuu olennaisesti yrityksen toiminnasta pois jäävän henkilön työpanokseen.

7.2.3 Yhtiöosuuden arvo

7.2.3.1 Osuus yhtiön arvosta

Yhtiön positiivinen arvo jaetaan yhtiöosuuksien arvoksi sen jälkeen, kun koko yhtiön arvo on laskettu. Jos yhtiön arvo on 0, yhtiöosuuksilla ei voi olla arvoa. Yhtiömiesten yhteenlaskettujen yhtiöosuuksien arvo ei voi myöskään olla suurempi kuin koko yhtiön arvo.

Yhtiöosuuden käyvän arvon määrittäminen perustuu lähtökohtaisesti niihin oikeuksiin, jotka yhtiömiehellä on yhtiösopimuksen mukaan yhtiön varoihin. Kommandiittiyhtiön äänettömällä yhtiömiehillä on yleensä oikeus yhtiön varoihin vain sijoittamansa pääomapanoksen määrään asti ja vastuunalaisten yhtiömiesten oikeudet määräytyvät suhteellisina osuuksina jäljelle jäävään osaan yrityksen nettovaroista.

Äänettömän yhtiömiehen yhtiöosuuden käypänä arvona pidetään pääsääntöisesti hänen sijoittamansa pääomapanoksen määrää. Vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöosuuden arvo saadaan, kun koko yhtiön käyvästä arvosta vähennetään äänettömien yhtiömiesten pääomapanosten määrä ja loppu jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten varallisuusosuuksien suhteessa. Vastaavasti avoimessa yhtiössä yhtiöosuuden käypä arvo lasketaan jakamalla yhtiön käypä arvo yhtiömiesten varallisuusosuuksien mukaan.

Jos yhtiömiehillä on yhtiön purkautuessa oikeus saada sijoittamansa pääoma takaisin ennen suhteellisten osuuksien mukaista varojenjakoja, otetaan tämä huomioon yhtiömiehen yhtiöosuuden arvon määrittämisessä. Oikeus saada sijoittamansa varat takaisin voi perustua nimenomaiseen yhtiösopimuksen määräykseen, AKYL 6 luvun 2 §:ään tai muuhun sopimukseen. AKYL 6:2 §:n mukaan yhtiön omaisuus on sitä jaettaessa ensisijaisesti käytettävä yhtiömiesten jäljellä olevien panosten palauttamiseen.

Esimerkki 15:

Ky:n substanssiarvo on 40.000 euroa ja tuottoarvo on 100.000 euroa, jolloin yhtiön käyväksi arvoksi saadaan 70.000 euroa $((40.000 + 100.000) / 2$; toiminnasta riippuen painotus voi olla muukin). Yhtiössä on yksi ääneton yhtiömies ja vastuunalaiset yhtiömiehet A ja B. Ääneton yhtiömies on sijoittanut yhtiöön 10.000 euroa, A on sijoittanut 5.000 euroa ja B ei ole sijoittanut mitään. Yhtiösopimuksen mukaan yhtiömiehillä on yhtiön purkautuessa oikeus saada ensin pääomasijoituksensa takaisin ja loppuosa jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten kesken tasan.

Äänettömän yhtiömiehen yhtiöosuuden käypä arvo on 10.000 euroa.

A:n yhtiöosuuden arvo 5.000 euroa suurempi kuin B:n yhtiöosuuden arvo, koska A:lla on 5.000 euroa suurempi oikeus yhtiön varoihin. A:n yhtiöosuuden arvo on siten $(70.000 - 10.000 - 5.000) / 2 + 5.000 = 32.500$ euroa ja B:n yhtiöosuuden arvo on 27.500 euroa $((70.000 - 10.000 - 5.000) / 2)$.

Jos yhtiön substanssiarvoksi saadaan negatiivinen luku (velat ylittävät varat), ei yrityksellä ole substanssiarvoa. Laskennallisena substanssiarvona pidetään tällöin nollaa (0).

Esimerkki 16:

Ky:n substanssiarvo on -10.000 euroa ja tuottoarvo 50.000 euroa. Yhtiössä on yksi vastuunalainen ja yksi äänetön yhtiömies, jonka pääomapanos on 5.000 euroa.

Yhtiön käypä arvo on $(0 + 50.000) / 2 = 25.000$ euroa, josta vähennetään varat ylittävien velkojen määrä 10.000 euroa = 15.000 euroa. Äänettömän pääomapanoksen vähentämisen jälkeen vastuunalaisen yhtiömiehen osuuden arvoksi jää 10.000 euroa.

Jos yhtiöosuusien käypiä arvoja määritetään tilanteessa, jossa yhtiön toimintaa ei ole tarkoitus jatkaa, yhtiöosuuden käypä arvo perustuu pelkkään substanssiarvoon. Tällöin sekä äänettömän että vastuunalaisen yhtiömiehen osuuden käyväksi arvoksi tulisi 0.

Kun yhtiön arvon määrittämisessä otetaan huomioon yhtiön tuottoarvo, yhtiöosuuden arvon määrittämisessä merkitystä on vastaavasti yhtiömiesten oikeuksilla yhtiön tuottoon. Kun yhtiömiesten oikeudet yhtiön tuottoon poikkeavat heidän osuuksista yhtiön varoihin, joudutaan yhtiöosuuden käypä arvo laskemaan kahdessa osassa; toisaalta suhteellisena osuutena yhtiön varoihin ja toisaalta osuutena yhtiön tuottoarvoon siltä osin kuin yhtiön substanssiarvoa on korotettu tuottoarvon perusteella.

Esimerkki 17:

Avoimen yhtiön substanssiarvo on 10.000 euroa ja tuottoarvo 50.000 euroa. Yhtiö toimii sellaisella alalla, että tuottoarvolla on merkitystä yhtiön arvon määrittämisessä. Yhtiössä on kaksi yhtiömiestä A ja B. A:lla ja B:llä on $\frac{1}{2}$ oikeus yhtiön varoihin, mutta työpanoksensa perusteella A saa $\frac{2}{3}$ yhtiön tuotosta.

Yhtiön käypä arvo on $(10.000 + 50.000) / 2 = 30.000$ euroa. Yrityksen tuottoarvon perusteella yrityksen arvoa on korotettu 20.000 verrattuna pelkästään substanssiarvon perusteella määräytyvään arvoon (substanssiarvo 10.000). A:n yhtiöosuuden käyväksi arvoksi saadaan puolet substanssiarvosta eli 5.000, johon lisätään $\frac{2}{3}$ tuottoarvon tuomasta arvosta 20.000 eli 13.333 euroa. A:n osuuden arvo on siten 18.333 euroa ja B:n osuuden arvo on loppu 11.667 euroa.

Jos A:n yhtiöosuuden arvoa määritetään tilanteessa, jossa A luovuttaa yhtiöosuutensa yhtiön toimintaa jatkavalle C:lle ja C:n oikeus yhtiön varoihin ja tuottoon olisi $\frac{1}{2}$, luovutettavan yhtiöosuuden arvo olisi (kuten myös yhtiöön jäävän B:n yhtiöosuuden arvo) kuitenkin koko yhtiön arvo jaettuna kahdella eli 15.000. Yhtiöosuuden arvo määräytyy siten sen mukaan, minkälaiset oikeudet uusi yhtiömies saa.

7.2.3.2 Yksityisottojen vaikutus yhtiöosuuden arvoon

Yhtiöosuuden luovutustilanteissa yhtiön toimintaa jatkavat yhtiömiehet sopivat, miten yhtiön tuotto jaetaan heidän kesken ja minkälainen oikeus yhtiön varoihin kullakin yhtiömiehellä on. Luovutetun yhtiöosuuden arvo määritetään sen perusteella, minkälaiset oikeudet yhtiön varoihin ja tuottoon toimintaa jatkavat yhtiömiehet saavat. Tässä yhteydessä tulee käytännössä ratkaistavaksi, miten yhtiöosuudesta luopuvan yhtiömiehen yksityisotot vaikuttavat yhtiön toimintaa jatkavien yhtiömiesten oikeuksiin.

Jos yhtiöosuutensa luovuttavalle yhtiömiehelle syntyy yhtiösopimuksen, muun sitoumuksen tai muulla perusteella velvoite suorittaa yksityisottoja takaisin yhtiölle, tämä otetaan yhtiöosuuden arvoa määrittäessä huomioon saamiseen verrattavana eränä. Vastaavasti velkana pidetään yhtiön/yhtiömiesten sitoumusta maksaa yhtiöosuudesta luopuvalle yhtiömiehelle nostamattomia voittovaroja luovutuksen jälkeen.

Esimerkki 18:

Ky:n substanssiarvo on 20.000 euroa ja tuottoarvo 50.000 euroa. Yhtiössä on yksi vastuunalainen ja yksi äänetön yhtiömies, jonka pääomapanos on 8.000 euroa. Vastuunalaisen yhtiömiehen yksityistilin saldo on -20.000 euroa. Vastuunalainen yhtiömies luovuttaa osuutensa lapselleen. Yhtiömies sitoutuu maksamaan 5.000 euroa ylisuurista yksityisottoistaan takaisin yhtiölle.

Luovutettavan yhtiöosuuden arvo lasketaan yhtiön substanssi- ja tuottoarvon perusteella. Substanssiarvo on 20.000 + 5.000, koska yhtiön varat kasvoivat saamisina 5.000 euroa yhtiömiehen sitoumuksen johdosta. Luovutettavan yhtiöosuuden käypä arvo on $(25.000 + 50.000) / 2 - 8.000 = 29.500$ euroa.

Yhtiön varoihin ja velkoihin luettavien erien lisäksi yhtiöosuudestaan luopuvan yhtiömiehen yksityisotot voivat vaikuttaa yhtiöosuuden arvoon, kun uuden yhtiömiehen oikeudet yhtiön varoihin määräytyvät yhtiöosuudesta luopuvan yhtiömiehen oikeuksien perusteella. Yhtiöosuuden arvoa vähentää yhtiöosuudesta luopuvan yhtiömiehen yksityisotot siltä osin kuin uudella yhtiömiehellä on yhtiöön jääviä yhtiömiehiä huonompi oikeus yhtiön varoihin vanhan yhtiömiehen yksityisottojen vuoksi.

Yhtiöosuuden arvon määrittämisessä on otettava huomioon myös yhtiöön jäävien yhtiömiesten yksityisotot, jos yhtiöön jäävillä yhtiömiehillä on esimerkiksi nostamattomien voittovarojen perusteella parempi oikeus yhtiön varoihin kuin mitä uudella yhtiömiehellä on. Yhtiöosuuden arvoa puolestaan kasvattaa luopuvan yhtiömiehen nostamattomat voittovarat silloin, kun uudella yhtiömiehellä on oikeus näihin varoihin ja yhtiöön jäävillä yhtiömiehillä nostamattomien voittovarojen keskiarvo on pienempi kuin luopuvan yhtiömiehen oikeus voittovaroihin.

Yhtiömiesten yksityistilien saldoilla ei ole merkitystä yhtiöosuuden arvoa määritettäessä, jos yhtiöosuuden luovutustilanteessa esimerkiksi uudessa yhtiösopimuksessa on sovittu, että yhtiömiesten oikeudet yhtiön varoihin määräytyvät ilman aikaisempien yksityisottojen huomioon ottamista eikä aikaisempien voitto-osuuksien ja yksityisottojen perusteella kenelläkään ole parempaa oikeutta yksityisottoihin kuin toisellakaan. Tällöin yhtiöosuutensa luovuttavan yhtiömiehen ja yhtiöön jäävän yhtiömiehen yksityisotot tulevat arvioitavaksi heidän välisissä suhteissaan; esimerkiksi saamisoi-keudestaan vastikkeetta luopuneen tahon voidaan katsoa antaneen lahjan toiselle osapuolelle (vrt. kuitenkin esimerkki 10, jossa yhtiöosuudestaan luopuva yhtiömies vapautui palauttamasta yhtiölle ylisuuria yksityisottoja, mutta yhtiöön jäävien yhtiömiesten samassa yhteydessä saamalla lisäyhtiö-osuuksilla oli arvoa).

Esimerkki 19:

Avoimessa yhtiössä on kaksi yhtiömiestä A ja B. A on nostanut yhtiöstä rahaa 50.000 euroa yli voitto-osuuksiensa ja sijoittamansa pääoman (yksityistilin saldo -50.000). B:n yksityistilin saldo on -20.000 euroa. A luovuttaa yhtiöosuutensa pojalleen C:lle.

Yhtiön käypä arvo on tuotto- ja substanssiarvon mukaan 150.000 euroa. Molempien yhtiömiesten osuus varoihin (ja tuottoon) on $\frac{1}{2}$, joten yhtiöosuuksien arvo olisi tämän perusteella 75.000 euroa. Koska C:n oikeudet määräytyvät A:n oikeuksien perusteella, C:llä on 30.000 euroa huonompi oikeus yhtiön varoihin suhteessa B:hen (A:n tili -50.000 ja B:n tili -20.000). B:n yhtiöosuuden arvo on siten 30.000 euroa suurempi kuin C:n saaman yhtiöosuuden arvo, eli luovutettavan yhtiöosuuden arvo on 60.000 euroa ja B:n osuuden arvo 90.000 euroa.

Jos uudessa yhtiösopimuksessa olisi sovittu, että toimintaa jatkavien yhtiömiesten oikeudet yhtiön varoihin eivät määräydy aikaisempien yksityisottojen ja voitto-osuuksien mukaan, vaan molemmilla on osuutensa mukainen oikeus yhtiön varoihin, olisi kummankin yhtiöosuuden käypä arvo 75.000 euroa.

Yhtiömiehen yksityisotot eivät vaikuta yhtiöosuuden käypään arvoon (muutoin kuin mahdollisina saamisina tai velkoina) silloin, kun avoimessa yhtiössä kaikkien yhtiömiesten tai kommandiittiyhtiössä kaikkien vastuunalaisten yhtiömiesten yksityistili on yhtä negatiivinen tai positiivinen arvioituna yhtiöosuuksien tai yhtiömiesten tuotto-oikeuksien suhteen perusteella ja uuden yhtiömiehen oikeudet määräytyvät yhtiöosuudesta luopuvan yhtiömiehen oikeuksien mukaan. Kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden käypään arvoon yksityistilin saldo ei vaikuta myöskään silloin, kun yhtiössä on vain yksi vastuunalainen yhtiömies, ja ääneton yhtiömies tai äänettömät yhtiömiehet ovat saaneet yhtiöstä varoja vain sovittu tuottoosentia verran.

8 Esimerkkejä erilaisista luovutustilanteista

Esimerkki 20:

Isä myy tyttärelleen vastuunalaisen yhtiömiehen osuuden 5.000 eurolla. Yhtiössä on lisäksi yksi ääneton yhtiömies, jonka pääomapanos on 10.000 euroa. Yhtiön substanssiarvo on 20.000 euroa ja tuottoarvo on 60.000 euroa. Isän yksityistilin saldo on -25.000 euroa. Isä on perustajaosakas ja yritys toiminut yli 10 vuotta.

Yhtiön käypä arvo on substanssi- ja tuottoarvon mukaan $(20.000 + 60.000) / 2 = 40.000$ euroa. Äänettömän yhtiömiehen yhtiöosuuden käypä arvo on 10.000 euroa, joten luovutettavan yhtiöosuuden käypä arvo on 30.000 euroa.

Tyttären saaman lahjan määrä:

Yhtiöosuuden käypä arvo	30.000
<u>./. Yhtiöosuudesta maksettu määrä</u>	<u>5.000</u>
<u>Lahja</u>	<u>25.000</u>

Lahjaveroa voidaan huoventaa PerVL 55 §:n perusteella, jos tytär jatkaa yritystoimintaa.

Isän luovutusvoitto on verovapaa TVL 48 §:n mukaan. Jos tytär luovuttaa yhtiöosuuden ennen kuin kaupasta on kulunut viisi vuotta, isällä verottamatta jääneen luovutusvoiton määrä vähennetään tyttären yhtiöosuuden hankintamenosta, kun lasketaan tyttären luovutusvoittoa.

Esimerkki 21:

Avoimessa yhtiössä on kaksi yhtiömiestä A ja B, joilla on kummallakin $\frac{1}{2}$ osuus yhtiön varoihin. Yhtiömiehet ovat perustajaosakkaita ja yhtiö on perustettu vuonna 1998. A myy vuonna 2006 B:lle puolet osuudestaan eli $\frac{1}{4}$ yhtiöstä 20.000 eurolla, jonka jälkeen A:n osuus on $\frac{1}{4}$ ja B:n osuus $\frac{3}{4}$. B myy edelleen vuonna 2009 puolet osuudestaan lapselleen C:lle 7.500 eurolla. Yhtiön substanssiarvo on luovutushetkellä vuonna 2009 50.000 euroa ja tuottoarvo 150.000 euroa. B:n yksityistilin saldo on -18.000 euroa.

Yhtiön käypä arvo on $(50.000 + 150.000) / 2 = 100.000$ euroa. B:n koko osuuden arvo on siten 75.000 euroa ($\frac{3}{4}$ yhtiön arvosta). Tästä B luovuttaa puolet eli 37.500 euron arvoisen yhtiöosuuden.

C:n saaman lahjan määrä:

Yhtiöosuuden käypä arvo	37.500
<u>./. Yhtiöosuudesta maksettu määrä</u>	<u>7.500</u>
<u>Lahja</u>	<u>30.000</u>

Lahjaveroa voidaan huoventaa PerVL 55 §:n perusteella, jos C jatkaa yritystoimintaa.

B:n luovutusvoittelaskelma:

B:n luovuttama yhtiöosuus muodostuu sekä vuonna 1998 yhtiön perustamisen perusteella hankitusta osuudesta että vuonna 2006 ostetusta osuudesta. Koska yhtiöosuutta käsitellään jaottomana kokonaisuutena, sisältyy nyt C:lle luovutettavaan osuuteen osuus molempina aikoina hankituista yhtiöosuuksista. Luovutettava yhtiöosuus muodostuu siten $\frac{2}{3}$:n osalta vuonna 1998 perustamisen perusteella hankitusta yhtiöosuudesta ja $\frac{1}{3}$:n osalta vuonna 2006 ostetusta yhtiöosuudesta. Luovutusvoiton laskemisessa otetaan huomioon molemmat saannot:

Yhtiön perustamisesta asti B:llä olleen yhtiöosuuden hankintameno on 0 (yksityistilin saldo negatiivinen) eli $\frac{2}{3}$:n osalta luovutusvoittelaskelmassa käytetään hankintameno-olettaa.

Yli 10 vuotta omistettu osuus ($\frac{2}{3}$) luovutetusta puolikkaan suuruudesta yhtiöosuudesta

Luovutushinta ($\frac{2}{3} * 7.500$)	5.000
<u>./. Hankintameno-olettaa 40 % *5.000</u>	<u>2.000</u>
Luovutuksesta saatu voitto	3.000
<u>Lisäys voittoon ($\frac{2}{3} * \frac{1}{2} * 18.000$)</u>	<u>6.000</u>
<u>Luovutusvoitto 1</u>	<u>9.000</u>

Vuonna 2006 ostetun osuuden osalta B saa vähentää todellisen hankintamennon. B:n hankintameno $\frac{1}{3}$ -osuuden osalta on 20.000 euroa, josta B saisi vähentää tavallisessa kaupassa puolet, koska myi puolet yhtiöosuudestaan. Myynti tapahtui kuitenkin lahjanluonteisella kaupalla, joten B saa vähentää hankintamennosta vain suhteellisen osuuden, joka määräytyy maksetun hinnan ja käyvän arvon suhteen perusteella ($7.500 / 37.500 = 20\%$). Vähennettävä määrä on siten $20.000 / 2 * 20\% = 2.000$ euroa.

Vuonna 2006 ostettu osuus ($\frac{1}{3}$) luovutetusta puolikkaan suuruudesta yhtiöosuudesta

Luovutushinta ($\frac{1}{3} * 7.500$)	2.500
<u>./. Osuus yhtiöosuudesta maksetusta määrästä</u>	<u>2.000</u>
Luovutuksesta saatu voitto	500
<u>Lisäys voittoon ($\frac{1}{3} * \frac{1}{2} * 18.000$)</u>	<u>3.000</u>
<u>Luovutusvoitto 2</u>	<u>3.500</u>

Luovutusvoiton määrä on siten yhteensä 12.500 euroa (9.000+3.500). Tästä summasta luovutusvoitto 1 eli 9.000 euroa on verovapaata TVL 48 §:n edellytysten täytyessä.

Esimerkki 22:

Isä lahjoittaa pojalleen vastuunalaisen yhtiömiehen osuuden vastikkeetta. Yhtiössä on lisäksi yksi ääneton yhtiömies, jonka pääomapanos on 1.000 euroa. Yhtiön käypä arvo määritetään yhtiön substanssiarvon perusteella, koska yrityksen tulos on perustunut olennaiselta osin isän työpanokseen. Substanssiarvon perusteella yrityksen käypä arvo on 50.000 euroa. Isän yksityistilin saldo on -20.000 euroa. Isä on perustajaosakas ja yritys toiminut yli 10 vuotta.

Isän lahjoittaman yhtiöosuuden arvoksi tulee 49.000 euroa, kun koko yhtiön arvosta (50.000) vähennetään äänettömän yhtiömiehen pääomapanos (1.000). Poika saa siten 49.000 euron arvoisen lahjan. Lahjaveroa voidaan huoventaa PerVL 55 §:n perusteella, jos poika jatkaa yritystoimintaa.

Isä vapautui luovutuksen myötä palauttamasta yhtiölle ylisuuret yksityisöt 20.000 euroa, joten lahjakirjalla tapahtunutta luovutusta pidetään tuloverolain tarkoittaman luovutuksena. Isän luovutusvoitto on kuitenkin verovapaa TVL 48 §:n mukaan. Jos poika luovuttaa yhtiöosuuden ennen kuin kaupasta on kulunut viisi vuotta, isällä verottamatta jääneen luovutusvoiton määrä (= TVL 46.4 §:n mukaisen lisäyksen määrä 20.000 euroa) vähennetään pojan yhtiöosuuden hankintamenosta, kun lasketaan pojan saaman luovutusvoiton määrää.